

Pogácsás Mihály: Hullámvölgyek, sodródás és lakhatás egy nő életében

Esettanulmány

Bevezetés

A Periféria Egyesület Utcai Szociális Munka Szolgálatnál dolgozom, mint szociális munkás. Az utcai szociális munka keretében célunk szolgáltatást nyújtani azoknak a hajléktalanoknak és hajléktalansággal veszélyeztetetteknek, akik életvitelszerűen utcán tartózkodnak, az intézményes ellátással szemben bizalmatlanok, és szolgáltatásait nem veszik igénybe. A Periféria Egyesület valósította meg a Hajléktalanokért Közalapítvány által finanszírozott „*4 fő közterületen élő, vagy szívességi lakáshasználó személy önálló lakhatásának támogatása 12 hónapon keresztül*” című programot, 2019. július 01. és 2020. június 30. között. Esettanulmányom egy 45 éves nőről szól, aki részt vett a programban.

Kapcsolatba kerülés a klienssel

Esettanulmányom alanya M. (ezentúl így fogom hívni). Ügyfeletem két éve ismerem. M. egy középmagas, átlagos termetű, rendezett külsejű nő. M. 1975-ben született V-ben, egy lánytestvére van. Az általános iskolát ott végezte. Időközben szüleivel és testvérével Nyíregyházára költöztek, mert M. édesapja munkát kapott a városban. M. a szakmunkásképzőt itt kezdte el, cipőfelsőrész-készítőnek tanult, amit nem fejezett be. M. középiskolás éveit alatt „rossz társaságba” keveredett. Ez az életmód megrontotta szüleivel a kapcsolatot. M. a konfliktusok miatt inkább elköltözött otthonról és ismerősöknél húzta meg magát, szívességi befogadottként élte mindennapjait. M. élete hullámvölgyek sorozata volt. Néha-néha visszatért a szülői házba, előfordult, hogy albérletben lakott, de mivel nem volt rendszeres jövedelme, az albérlet nem tartott sokáig. Jellemzően szívességi befogadottként élt ismerőseinél.

2018 elején talákoztam először M.-mel. Az Egyesület irodáját látogatta meg. Személyes iratainak pótlásában kért segítséget, mivel elvesztette minden hivatalos papírját. M. együttműködő volt az ügyintézésben. Az ügymenet előrehaladtával egyre több információt osztott meg velem a segítő beszélgetésekben. Elmondta, hogy édesapja meghalt, édesanyjával némileg javult a kapcsolata, jelenleg nála lakik, de szeretne külön költözni egy albérletbe. Testvérével, és annak kisfiával jó a kapcsolata, sokat találkoznak. M. korábbi lázadó életének egy súlyos betegség kialakulása vetett véget. Pár évvel ezelőtt rosszindulatú mell-daganatot állapítottak meg nála. Szerencsére időben orvoshoz került, a gyógyulási esélyei nagyon jók. Kemoterápiás kezelést kapott, jelenleg tünetmentes.

M párkapcsolatai nem voltak tartósak, erről azonban a mai napig nem szívesen beszél. M-nek betegségéből kifolyólag aktív korúak szociális ellátását, és egészségkárosodási támogatást állapítottak meg. Ezt azonban meg kellett szüntetni, ugyanis 2017 májusától intézményi és takarítói munkakörben helyezkedett el egy takarítócégnél.

Szociális anamnézis

2018. július 01-én indult el az egyesület lakhatási pályázata. Az előkészítés szakaszában a program indulásáról tájékoztatást adtunk a program célcsoportjába tartozóknak. M.-mel korábban alkalomszerűen, a hivatalos ügyintézők miatt találkoztam az irodában, és ekkor kerültem vele rendszeres segítő kapcsolatba. Egy alkalommal meghallgatásra hívtuk be őt, ahol megkérdeztük a lakhatással kapcsolatos terveiről, jövőbeni elképzeléseiről. A program kezdete előtti hetekben került sor az ügyfelek kiválasztására, ahová végül M.-et is beválasztottuk. Következő nagy feladat volt az albérlet keresése. Felajánlottam albérlet-keresési szolgáltatásunkat neki. Több albérleti lehetőséget felhívtunk. Végül, egy jó ismerősének a közvetítésével sikerült egy számára megfelelő albérletet találni. A hónap első napján megkötöttük az albérleti szerződést, és ő elfoglalta a bérleményt.

Az albérlet a vasútállomáshoz közel, egy téglá építésű 4 emeletes társasház első emeletén található. Az ingatlan 35 négyzetméteres, egy szobából álló, jó állapotú lakás. Én is megtekintettem az ingatlant, és mindent rendben találtam. A beköltözést követően a fő cél a lakhatás hosszú távú megtartása volt. M. anyagi helyzetének megerősítését tűztük ki célul. Az ügyfél rendszeres jövedelemmel rendelkezett. Egy takarítócégnél dolgozott, mint takarítónő főállásban. Viszonylag alacsony fenntartású bérleményről volt szó, ezért nem tűnt problémának a bérleti díj és a fenntartási költségek fizetése. A program elején előfordult, hogy M. késve fizette be a rezsiszámlákat, egy-egy alkalommal megcsúszott a fizetéssel. Kértem, hogy tételesen nézzük át együtt a bevételi és a kiadási oldalt. Eleinte nehezen értette meg, hogy miért kell tételesen levezetni, M. nem látta reálisan a havonta felmerülő kiadásait, valamint nem kalkulált bizonyos kiadásokkal, alábecsülte azokat, de aztán hamar megértette, hogy így sokkal átláthatóbb a dolog. Szerencsére egészségi állapota továbbra is jó, jelenleg is tünetmentes. Kontrollra rendszeresen járnia kell, azokat komolyan veszi. Tavasszal a főbérelő úgy döntött, hogy megemeli az albérleti összeget, 30.000 Ft-ról 50.000 Ft/hóra. Így féltő, hogy hosszú távon akár komoly anyagi terhet jelenthet a plusz bérleti díj kifizetése.

A problémák

A problémákat, több szempont alapján közelítettem meg: kapcsolatrendszer hiánya, egészségi, és lakhatási problémák.

Kapcsolatrendszer hiánya

M. a családi és egyéb rokoni kapcsolatait minimálisra csökkentette. Életének korai szakaszában kifejezetten rossz volt a kapcsolata szüleivel, bizalmukat elvesztette, elköltözött a szülői házból. Később javult a helyzet, újból közelebb kerültek egymáshoz. Testvérével javult a kapcsolata, rendszeresen tartják a kapcsolatot. Csatlakozott egy egyházi közösséghez, velük viszonylag folyamatos a kapcsolattartás. Külső környezetével a kapcsolatai inkább beszűkülnek nevezhetők.

Egészségi állapot

Az időközben kialakult daganatos betegség nem csak fizikailag, hanem lelkileg is megviselte. Az egykor széles baráti körrel rendelkező, társasági életet élő nő mentális állapotában ez a betegség nagyon sokat rontott. Rendszeresen kontrollra, felülvizsgálatokra kell járnia. Jelenleg tünetmentes.

Lakhatási problémák

M. jelenleg albérletben él. A közelmúltban bérleti díj emelkedés történt. Ez veszélyeztetheti a lakhatását. Emiatt (is) fontos a folyamatos, rendszeres munkaviszony, illetve a tartalékképzés elősegítése szociális munkás segítségével.

A problémák kialakulásának okai

M. családi kapcsolatai megromlásáért (annak idején szüleivel) a fiatalkori lázadó magatartását tekinti kiváltó oknak. Később betegsége miatt befordult, s bizalmatlan lett a körülötte élő személyekkel. A társadalom által elvárt viselkedésnormáktól kis mértékben ugyan, de elfordult. Belépve az egyházközösségbe valamelyest javított az életszemléletén.

Megfogalmazott célok

Rövid távú célok:

- Rendszeres orvosi vizsgálatokon való részvétel, rendszeres kontroll.
- A munkaviszony megtartása
- Problémaspecifikus segítségnyújtás
- Programban való részvétel

Középtávú célok:

- Rendszeres orvosi vizsgálatokon való megjelenés
- Meglévő munkaviszony megtartása
- Kapcsolatrendszerének bővítése
- Albérlet hosszabb távú fenntartása
- Saját lábán megélni
- Programban való részvétel

Hosszú távú célok:

- Rendszeres kontroll, folyamatos orvosi vizsgálatokon való részvétel
- Társas kapcsolatainak bővülése
- Folyamatos öfenntartó életmód kialakítása
- Folyamatos munkaviszony fenntartása
- A motiváció folyamatos fenntartása

A fent megfogalmazott célok elérésében M. segítséget igényel egyéni szociális munka keretében az erőforrásait felkutató, erősítő és folyamatosan támogató, az önálló életvitelre sarkalló segítségnyújtásban.

A közös munka

A program egy éves ideje alatt M. megtartotta az albérletet. A cél ez volt, és ez teljesült. Valós veszélyként értékeltem, hogy időközben nagy mértékben megemelkedett az albérlet díja. Úgy gondolom, hogy tudatos pénzügyi tervezéssel sikerült bebizonyítani, hogy lehet ezen változtatni. M. beosztja a jövedelmét, rendszeresen dolgozik, az albérletet meg akarja tartani. M. tisztában van vele, hogy ez csak erős kontroll mellett sikerülhet. Nagyon sokat segít nekem, mint segítő szakembernek, hogy egy motivált emberrel sikerül dolgoznom.

M. betegsége, illetve annak következménye kissé beárnyékolja valódi jellemét. Kicsit nehezen nyílik meg, s úgy vélem, hogy hiányoznak neki az emberi kapcsolatok. M. bekapcsolódott egy egyházi közösségbe. Úgy látom, hogy ebben találta meg önmagát. Édesanyjával és testvérével való kapcsolatát is elfogadhatónak tartja.

M.-mel való közös munkánkról csak pozitívan tudok írni. A csoportfoglalkozásokon mindig az előre megbeszéltek szerint, rendszeresen megjelent. Amennyire tőle tellett, aktívan próbált részt venni. Bár az mindig látszott, hogy nem szeret a középpontban lenni. Rendszeresen tartom vele a kapcsolatot, meglátogatom az albérletében. A lakás tiszta, rendezett. Találkozásainkor megbeszéljük az elmúlt hetek történéseit. M. a főbérletjével a kezdetektől fogva jó viszonyt alakított ki. A lakhatás megtartásában jól teljesített, a lakhatás kiadásait időben rendezte, nem volt elmaradása. A program ideje alatt sikerült minimális tartalékot képeznie, amelynek egy részét a bérlemény kifizetésére fordította.

Összegzés

A program véget ért és M.-nek sikerült megtartani a lakhatását. Munkaviszonyát ismételtlen meghosszabbították, ez szintén öröme ad okot. M. jól érzi magát a munkahelyén, és úgy érzi, hogy őt is elfogadták. Heti szinten találkozunk, hol az irodában, hol az albérletben. Már többször átbeszéltük a további lehetőségeket. Nyíregyháza Város Önkormányzata helyi rendeletben szabályozza a hajléktalanoknak is adható lakbértámogatási hozzájárulást. A támogatás segíti a hajléktalan emberek lakhatásba jutását anyagi eszközökkel és segítő munkával. M. beadja a kérelmet, és bízom benne, hogy megkapja a támogatást. A megítelt támogatás egy évig folyósítható, ami az albérleti díj 60%-a.

Véleményem szerint szükség van a hajléktalanoknak esélyt jelentő lakhatási programokra. Kihívás az, hogy esetmunkával kihozhatjuk az ügyfelekből a maximumot. Fontos a kliensnek, és nekünk is segítő szakembereknek a sikerélmény. Nekem abszolút pozitív, hogy M.-et végigkísérhettem ezen az úton. Bízom benne, hogy még sok hasonló élményben lesz részem.